

ΠΡΟΟΔΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΤΗ 1ῃ ΚΑΙ ΤΗ 15ῃ ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Διευθυντὴς καὶ ὑπεύθυνος ΚΩΝΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ Καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν

Συνδρομὴ ἑτησία ἐν Κρήτῃ..... Δρ. χρ. 5 —
 » ἑξαμηνίος » » » 2 50
 » τριμηνίος » » » 1 50
 Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν προστίθεται ἑτησίως Δρ. χρ. 1.—

Αἱ ὑΠΔΡΟΜΑΙ ΕἶΝΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
 Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ αἱ ἀποστολαὶ ἀπευθύνονται
 τῇ Διευθύνσει, ὁδὸς Μπέττολο Χανία
 ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΓΓΕΛΙΑΣ ΕἶΝΟΝΤΑΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑΙ ΣΥΜΦΩΝΙΑΙ

Περιεχόμενα: Τὰ βιβλία ἐν τοῖς Δημοτ. Σχολείοις — Περὶ σχολικῶν ἐκδρομῶν ὑπὸ Π. Βαλάκη. — Οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ μαθηταὶ ἐν Γερμανίᾳ. — Ἐπιστημονικά: ἡ διελογὴ τοῦ σίτου τὰ ταχύτατα ἀνμόπλοια· διάφορα — Ποικίλα.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΕΝ ΤΟΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΙΣ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

Ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἄλλοτε εἰς τὰ δημοτικά σχολεῖα οἱ διδάσκαλοι εἶχον καταστήσει ἀπλοῖ καὶ ἐνίοτε ἀνεπιτήδευτοι σχολιασταὶ τῶν διδασκτικῶν βιβλίων, ὑπῆρξε δὲ καὶ ἐποχὴ καθ' ἣν ἤρκευντο ἀπλῶς νὰ ὀρίζωσι «ἀπὸ ἐδῶ ἕως ἐκεῖ» καὶ νὰ ὑποχρεώσωσι τοὺς μαθητὰς ν' ἀποστηθίζωσι τὸ οὕτως ὀριζόμενον μάθημα!

Ἡ κατάχρησις τοῦ τρόπου τούτου ἐπέφερεν ἀναγκαίως ἀντίδρασιν καὶ πολλοὶ στηριζόμενοι ἐπὶ τῆς γνώμης ὅτι «τὸ ἄριστον βιβλίον εἶναι ὁ διδάσκαλος» καὶ ὅτι μόνος οὗτος εἶναι ἱκανὸς διὰ τῆς ζωῆς διδασκαλίας του νὰ καταστή ἄντιληπτὸς εἰς τοὺς παῖδας καὶ κίνησιν τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν, περιεφρόνησαν ὅλως τὸ βιβλίον καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ ἀντίθετον ἄκρον.

Ἡ ἀλήθεια βεβαίως καὶ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, ὅπως καὶ ἐν ἄλλοις, κεῖται εἰς τὸ μέσον, ὡς θὰ ἴδωμεν ἀμέσως κατωτέρω.

Ἐν πρώτοις τὸ βιβλίον εἶναι ἀπαραίτητον εἰς τὸν διδάσκαλον· διότι εἶναι μὲν ἀνάγκη οὗτος νὰ κατέχῃ γνώσεις παντοδαπὰς, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀπαιτῶμεν παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἱκανότητα νὰ ἐκθέτῃ ἐκάστοτε σαφῶς, ἐν τάξει ἀμέμπτῳ, ἄνευ παρεκβάσεων ἀνωρελῶν, καὶ ἄνευ παραλείψεων σπουδαίων, πᾶσαν τὴν ὕλην τοῦ εὐρέος σχολικοῦ προγράμματος ἐνώπιον ἀκροατηρίου ὅπερ ταχέως ἀποκάμνει καὶ ὅπερ διὰ τοῦτο συχνὰ πρέπει νὰ ἐπαναφέρεται εἰς τὴν προσοχήν.

Ἐξ ἄλλου τίς δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ὁ διδάσκαλος, ἔστω καὶ μετὰ σοβαρὰν προπαρασκευήν, θὰ εὕρῃ παραδείγματα καλύτερα, ἢ ὁρίσμούς, ἀνακεφαλαιώσεις, κανόνας σαφεστέρους τῶν περιεχομένων ἐν τοῖς εἰδικαῖς βιβλίοις; «Ἄλλ' ἐὰν ὑπῆρχεν εἰς μόνον διδάσκαλος, λέγει ὁ ἑξοχος Ἀγγλος παιδαγωγὸς Α. Μπαῖν, ὅστις νὰ ἠδύνατο νὰ ἐκφραστῇ σαφέστερον ἀπὸ τὸ καλύτερον τῶν ὑπαρχόντων βιβλίων, τότε θὰ ἤρκει νὰ συνοψισθῶσι ὅσα λέγει καὶ

συνταχθῇ ἐν νέον βιβλίον». Ὁ ὁρθὸς λόγος λοιπὸν καταδικάζει τὸ σύστημα τῶν διδασκάλων ἐκείνων οἵτινες ἀπαγορεύοντες τὰ βιβλία εἰς τοὺς μαθητὰς ἐπιβάλλουσιν εἰς αὐτοὺς νὰ γράφωσι τὰ μαθήματα καθ' ὑπαγόρευσιν· τὸ τοιοῦτον δ' εἶναι καὶ ἐπιβλαβές, διότι προκλεῖ ἀπώλειαν χρόνου ὅστις ἠδύνατο κάλλιον νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ διότι ἀναγκάζει τοὺς μαθητὰς νὰ περιπίπτωσιν εἰς ποικίλα λάθη κατὰ τὴν γραφὴν ἢ ἀντιγραφὴν.

Ὅφειλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὰ βιβλία μᾶς παρέχουσι σπουδαίαν βοήθειαν διότι μᾶς ἀπαλλάττουσιν ἀπὸ μακρὰς ἀναζητήσεως, μᾶς παρουσιάζουσι τὴν διδασκτέαν ὕλην ὑπὸ τοὺς καλυτέρους ὅρους, μᾶς ὁδηγοῦσι νὰ τηρῶμεν ἐντὸς τῶν προσηκόντων ὁρίων τὴν διδασκαλίαν ἡμῶν, μᾶς σώζουσιν ἀπὸ τὰς δυστροπίας τῆς μνήμης, καὶ τέλος μᾶς ἐξοικονομοῦσι λίαν πολυτίμους στιγμὰς ἀναπαύλας, ἄνευ τῶν ὁποίων ὁ διδάσκαλος θὰ διεκινδύνευε τὴν ὑγείαν του προῶως.

Ἀλλὰ τὸ βιβλίον εἶναι ἀπαραίτητον καὶ διὰ τὸν μαθητὴν· διότι τίς ἀγνοεῖ ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ παιδὸς εἶναι λίαν εὐκίνητον, ὅτι ἡ προσοχὴ αὐτοῦ εἶναι ἀσθενής, καὶ ὅτι πολλάκις ὁ διδάσκαλος ἀμφιβάλλει ὅχι μόνον ἐὰν τὸν ἐνόησαν οἱ μαθηταί, ἀλλὰ καὶ ἂν τὸν ἤκουσαν; Οἱ λόγοι ἡμῶν ἀφίνουσιν ἔγνη ἐξίτηλα, τὰ ὅποια μέλλουσι ταχέως νὰ ἐξαλειφθῶσιν, ἐὰν διὰ τῆς ἐπαναλήψεως δὲν τὰ μνημοποιήσωμεν· ἐκεῖνο δ' ὅπερ ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα πάντοτε νὰ πράττωμεν, τὸ βιβλίον δύναται νὰ τὸ ἐκτελῇ ἀντ' ἡμῶν, διότι ἐπιμόνως καὶ ἀκουράστως παρουσιάζει διαρκῶς ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν καὶ μετὰ τοὺς αὐτοὺς ὅρους πᾶν ὅ,τι ὁ παῖς πρέπει νὰ ἐκμάθῃ.

Διὰ τοῦ βιβλίου προσέτι ὁ μαθητὴς θ' ἀποκτήσῃ τὴν ἔξιν τοῦ νὰ ἐργάζεται μόνος, ὅπερ εἶναι σπουδαιότατον· ἐφόσον ὁ παῖς ἀκούει τὸν διδάσκαλον, δὲν ἐργάζεται, δὲν αὐτενεργεῖ, ἀλλ' εὐθὺς ὡς ἀνοίξῃ τὸ βιβλίον ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ δραστὶς αὐξάνει, ἀρχίζει νὰ σκέπτηται, ν' ἀναζητῇ καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ συμπήξῃ τὰς ἀναμνήσεις του.

Ἰδοὺ δὲ ποῖα χρῆσις φρονοῦμεν ὅτι πρέπει νὰ γίνηται τοῦ βιβλίου ἐν τῷ σχολείῳ: ὁ διδάσκαλος ἐκθέτων πρῶτον προφορικῶς τὸ μάθημα, ἀπαιτε

ἵνα οἱ μαθηταὶ ἔχωσι κλειστὰ τὰ βιβλία ὅπως μὴ περισπᾶτοι ἢ προσοχὴ των, καὶ ἀκλουθῶν τὴν σειρὰν, ἣν καὶ ὁ μαθητὴς θὰ εὕρῃ μελετῶν μόνος τοῦ τὸ μάθημα, ἐκθέτει συγχρόνως πάντα τὰ παραδείγματα καὶ πάσας τὰς διασαφήσεις ἃς νομίζει ἀναγκαίαις. Μετὰ ταῦτα πρὸς σαφεστέραν κατανόησιν δύναται νὰ προσκαλέσῃ ἓνα ἢ πλείονας μαθητὰς ν' ἀναγνώσῃ τὸ μάθημα· κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν δὲ ταύτην πρέπει ὁ διδάσκαλος νὰ διακόπτῃ ὅσον τὸ δυνατόν σπανιώτερον τὸν μαθητὴν καὶ νὰ μὴ μιμῆται ἐκείνους οἵτινες σπεύδοντες νὰ δώσωσι π. χ. τὸν ὀρισμὸν μιᾶς λέξεως σταματῶσι τὸν ἀναγινώσκοντα καὶ ἀναγκάζουσι τοὺς μαθητὰς νὰ χάσωσι τὸν εἰρμόν τῶν ἰδεῶν των. Ὅπωςδὴποτε ὅμως ἡ σημασία τῶν διαφόρων ὁρῶν πρέπει καλῶς νὰ ἐξηγηθῇ. Κατόπιν τοῦτου ὁ διδάσκαλος ἀποτείνει διαφόρους ἐρωτήσεις ἵνα ἐκ τῶν ἀποκρίσεων πεισθῇ ὅτι οὐδὲν μένει σκοτεινὸν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν μαθητῶν καὶ ὅτι τὰ πάντα ὀρθῶς κατενόησαν, τότε δὲ μόνον δύναται νὰ ὀρίσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς τὸ πρὸς ἐκμάθησιν μέρος τοῦ βιβλίου, καὶ τὰς πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτοῦ γραπτὰς ἀσκήσεις, ἐὰν τοιαῦτα πρέπει νὰ δοθῶσιν.

Εἰς δὲ τοῦ ἐπομένου μαθήματος τὴν ἀρχὴν θὰ ἐξετάσῃ τὸ πρὸς ἐκμάθησιν ὀρισθέν, χωρὶς ν' ἀπαιτῇ αὐτὸ κατὰ λέξιν, εἰ μὴ μόνον ὅταν πρόκηται περὶ τινος ὀρισμοῦ ἢ περὶ προτάσεως ἥτις δὲν ἐπιδέχεται ἐκφράσεις κατὰ προσέγγισιν· διὰ τὰ λοιπὰ πρέπει ν' ἀρκῆται εἰς τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἔννοιαν.

Βλέπομεν λοιπὸν ὅτι τὸ βιβλίον παρέχει ὄντως ἀληθὴ ἐκδόσιν εἰς τε τὸν διδάσκαλον καὶ τὸν μαθητὴν καὶ ὅτι ἐξ Ἰσοῦ εἶναι ἐσφαλμένη ἡ γνώμη καὶ ἐκείνων οἵτινες καθίστων παντοδύναμον τὸ βιβλίον γινόμενοι αὐτοὶ σχολιασταί, καὶ ἐκείνων οἵτινες ἀποσκορακίζοντες τὰ διδακτικὰ βιβλία ἀνέθετον τὰ πάντα εἰς τὸν διδάσκαλον. Ἡ ἀλήθεια, ὡς εἴπομεν καὶ ἐν ἀρχῇ, κεῖται ἐν τῷ μέσῳ.

ΠΕΡΙ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΚΔΡΟΜΩΝ

III. Πολυήμεροι ἐκδρομαί

Αἱ σπουδαιόταται τῶν ἐκδρομῶν εἶναι ἀναμφισβήτητως αἱ πολυήμεροι ἐκδρομαί· ἰδίως αὗται ἀρμονικῶς καὶ συγχρόνως ὑπηρετοῦσι καὶ εἰς τὴν σωματικὴν καὶ διανοητικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὰ μέγιστα συντελοῦσιν εἰς τὴν διάπλασιν τοῦ χαρακτήρος καὶ τὴν μόρφωσιν τῆς βουλήσεως, ἐν ᾧ αἱ συντεμνώτεραι ἐκδρομαὶ λίαν βραχεῖαν ἔχουσαι τὴν διάρκειαν ἐπιδιώκουσιν ἐκάστοτε μᾶλλον ὀρισμένους καὶ μονομερεῖς σκοποὺς μὴ δυνάμεναι νὰ ἐπεκταθῶσιν ἐπὶ τὴν πολυειδῆ ἐκείνων ἐνέργειαν. Εἰς ταύτας, αἵτινες συνήθως εἶναι προαιρετικαὶ καὶ γίνονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὰς ἐορτάς ἢ τὰς διακοπὰς, λαμβάνουσι μέρος οἱ τῶν ἀνωτέρων ἐκπαιδευτηρίων μαθηταί. Τὸ μῆκος δὲ τῆς πορείας ἐκάστης ἡμέρας δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὰ 25 χιλιόμετρα.

Παρασκευή.— Ἡ τῶν πολυήμερων ἐκδρομῶν παρασκευὴ οὕσα πολλαπλῇ ἄρχεται ἀρκετὸν πρὸ τῆς ἐκδρομῆς χρόνος.

1. Πολλοὶ τῶν γονέων τῶν μαθητῶν δὲν δύναν-

ται πολλάκις νὰ καταβάλωσιν ὅλον συγχρόνως τὸ διὰ τοιαύτας ἐκδρομὰς ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσόν. Πρὸς διευκόλυνσιν δὲ τούτου δύναται νὰ ἰδρυθῇ ἐν ᾧ σχολεῖν τοιαῦται ἐκδρομαὶ διοργανοῦνται, **ταμιευτήριον**. Ἐν τῷ κανονισμῷ τοῦ τοιούτου ταμιευτηρίου, ὅστις ὑπὸ τῆς διευθύνσεως ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ἔτους δημοσιεύεται, ὀρίζεται τὸ ἐλάχιστον ποσόν (ἀνάλογον πρὸς τὰς δυνάμεις τῶν μαθητῶν καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀρκούν εἰς τὰς κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο γνησομένας πολυήμερους ἐκδρομὰς) ὅπερ κατὰ μῆνα οἱ ἐγγραφέντες μέλη τοῦ ταμιευτηρίου μαθηταὶ καταβάλλουσιν εἰς τὸν ταμίαν τῆς τάξεως, ὃν αὐτοὶ καθ' ἑκάστον ἔτος ἐκλέγουσιν. Οἱ ταμίαι δὲ τῶν διαφόρων τάξεων περὶ τὸ τέλος ἐκάστου μηνὸς παραδίδουσι τὰ χρήματα εἰς τὸν κοινὸν ταμίαν, καθηγητὴν τινὰ ἢ μαθητὴν τῆς ἀνωτάτης τάξεως, ὅστις τῇ βοηθείᾳ μαθητοῦ τινος ἀναγράφει εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ βιβλίον ἐν ἰδιαιτέρᾳ μερίδι τὰ ὑφ' ἑκάστου μαθητοῦ καταβαλλόμενα ποσά. Τὰ τυχόν δ' ἐλλείποντα χρήματα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν διὰ πολυήμερον τινὰ ἐκδρομῶν ἀναλογουσῶν εἰς ἑκάστον μαθητὴν δαπανῶν προσκαλεῖται οὗτος πρὸ τῆς ἐκδρομῆς νὰ καταβάλῃ. — Τὰ τοιαῦτα ταμιευτήρια, ὅταν τύχωσιν ἱκανῶν ταμιῶν, οὐ μόνον διευκολύνουσι τὰς ἐκδρομὰς, διότι τὸ πλεῖστον τῶν καταβολῶν προσέρχεται ἐκ τῶν δεδομένων ὑπὸ τῶν γονέων διὰ μικρά τινα ἐξόδα χρημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐμβάλλουσιν εἰς τοὺς μαθητὰς τὸ πνεῦμα τῆς οἰκονομίας καὶ συνηθίζουσιν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐπιμελὴ διάθεσιν τῶν ἐαυτῶν χρημάτων καὶ ἐμποδίζουσιν ἐνίοτε ἀπὸ ἐπιβλαβῶν δαπανῶν.

2. Οἱ μέλλοντες νὰ μετὰσχῃ πολυήμερων ἐκδρομῶν εἶναι ἀνάγκη νὰ προασκηθῶσιν εἰς τὴν πορείαν καὶ τὰς ἀναβάσεις τῶν ὁρέων. Καὶ γίνεται μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον ἡ προάσκησις αὕτη ἐν ταῖς προηγουμέναις βραχυτέραις ἐκδρομαῖς καὶ τοῖς γυμναστικοῖς περιπάτοις· ἀλλ' ἰδίᾳ πρέπει νὰ γίνωσι δύο τοῦλάχιστον προπαρασκευαστικαὶ πορεῖαι κατὰ τὰς μετὰ μεσημβρίαν ὥρας προηγουμένων τῆς ἐκδρομῆς ἐορτῶν· ἡ μὲν, 3 περίπου ἐβδομάδας πρὸ τῆς πολυήμερου ἐκδρομῆς 3—4 ὥρων, ἡ δὲ μεζόνος διαρκείας 6—7 ὥρων, μίαν περίπου πρὸ τῆς ἐκδρομῆς ἐβδομάδα. Αὗται σκοποῦσι τὴν ἐξέτασιν τῆς σωματικῆς ἀντοχῆς τῶν μαθητῶν, τὴν ἀσκήσιν εἰς τὴν πορείαν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν πρακτικῶν τινῶν διὰ ταύτην ὁδηγιῶν. Μαθηταὶ μὴ ἐπιδεικνύμενοι ἐν ταύταις ἀρκετὴν σωματικὴν ἀντοχὴν δυνατόν νὰ παρακινήθωσιν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ νὰ λάβωσι μέρος εἰς μεθεπομένην ἐκδρομὴν. Τὸ βάδισμα τῶν μαθητῶν ἐν ἀρχῇ τῆς πορείας καὶ μεθ' ἑκάστην ἀνάπαυσιν θὰ εἶναι βραδύ καὶ βαθμηδὸν γίνεται ταχύτερον, μεθ' ὃ διατηρεῖ τὴν αὐτὴν ταχύτητα· ἐν δὲ ταῖς εἰς τὰ ὄρη ἀναβάσεσι φυσικὸν εἶναι νὰ ἐπιβραδύνηται. Ἀπότομοι δὲ μεταβολαὶ τῆς ταχύτητος τῆς πορείας πρέπει νὰ ἀποφεύγωνται. Αἱ ἀνάπαυλαι τῶν μὴ συνηθισμένων καὶ τῶν μικροτέρων τὴν ἡλικίαν μαθητῶν πρέπει νὰ εἶναι συχνότεραι· ἐν γένει δ' αὐταὶ δὲν πρέπει νὰ γίνωνται ἄνευ ἀνάγκης μήτε νὰ διαρκῶσι πολὺ· ἐξ ἄλλου δὲ δὲν πρέπει ὁ καθηγητὴς ἀφ' οὗ ὑπερβολικῶς μόνον κοπιᾶσῃν οἱ μαθηταὶ νὰ παραγγέλλῃ εἰς αὐτοὺς ἀνάπαυσιν· οἱ παῖδες εὐ-

κόλως ἀναλαμβάνουσιν ἐκ τῆς κοπώσεως, ἐὰν μὴ ἤδη ὑπερβολικῶς ἐκουράσθησαν. Καὶ τὴν δίψαν δέ, ἐξ ἧς ὑποφέρουσι πολὺ οἱ παῖδες, δυνατὸν κατ' ὀλίγον νὰ ἐθισθῶσι νὰ ὑπομένωσιν. Ἐν ταῖς προπαρασκευαστικαῖς πορείαις δύνανται ἀκόμη νὰ γίνωνται καὶ ἀσκήσεις δρόμου διαρκοῦσαι 5 τὸ πολὺ λεπτά.

Διὰ τῶν τοιούτων πορειῶν ὁ διευθύνων τὴν ἐκδρομὴν οὐ μόνον ἀποφεύγει σωματικῶς ἀδυνάτους μαθητὰς νὰ παραλάβῃ εἰς πολυμέρους ἐκδρομὰς, ἀλλὰ καὶ οἱ μαθηταί, ὧν οἱ πλεῖστοι ὑποτιμῶσι τὴν εἰς τὸ πορεύεσθαι ἱκανότητα αὐτῶν, κατανοοῦντες τὰς δυνάμεις τῶν εὐκολώτερον πείθονται νὰ παρακολουθήσωσι τὰς τοσοῦτον ἐπωφελεῖς ἀλλ' ἀσυνήθεις παρ' ἡμῖν πολυμέρους ἐκδρομὰς.

3. Πολὺν πρὸ τῆς ἐκδρομῆς χρόνον ὁ διευθύνων ταύτην καθοδηγούμενος ὑπὸ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς σημειοῖ ἐν ἰδίῳ σημειωματαρίῳ, ὅπερ πάντοτε φέρει μεθ' ἑαυτοῦ 1) διὰ ποίας ὁδοῦ θὰ γίνη ἡ μετάβασις καὶ διὰ ποίας ἡ ἐπάνοδος 2) τίνες παρατηρήσεις θὰ γίνωσι καὶ πῶς 3) πῶς πρέπει νὰ προσενεχθῇ αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐκδρομὴν, καὶ 4) ἐν γένει πᾶν σῆμα ἔχον πρὸς τὴν ἐκδρομὴν, ὅπερ πρέπει νὰ παρασκευάσῃ ἢ νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ἐν αὐτῇ. Οὕτω δὲ οὐ μόνον οὐδὲν δύναται νὰ λησμονήσῃ, ἀλλὰ καὶ εὐκολώτερον καὶ μεθοδικώτερον ταύτην παρασκευάζει. Οὕτω δὲ παρεσκευασμένος καταρτίζει ἡμέρας τινὰς πρὸ τῆς ἐκδρομῆς τὸ πρόγραμμα αὐτῆς, ὅπερ παραδίδει εἰς τοὺς μαθητὰς. Τοῦτο περιλαμβάνει τὸν σκοπὸν τῆς ἐκδρομῆς, τὰς ὥρας τῆς ἐκκινήσεως, τὴν ὁδὸν τῆς ἐκδρομῆς, τοὺς γεννησομένους σταθμοὺς καὶ τὴν διάρκειαν αὐτῶν, τὸ μῆκος τῶν ὁδῶν ἢ τὴν διάρκειαν τῆς πορείας, τὰ μέρη τῆς διανυκτερεύσεως καὶ ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὰ γενησόμενα μαθήματα καὶ παρατηρήσεις. Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἀντιγράφουσιν οἱ μαθηταὶ ἐν τῷ τετραδίῳ τῆς ἐκδρομῆς.

4. Ὁ διευθύνων τὴν ἐκδρομὴν φροντίζει ὅπως καταρτίσῃ μίκρον τι φαρμακεῖον τελειότερον τοῦ διὰ τὰς βραχυτέρας ἐκδρομὰς. Συγχρόνως δὲ φροντίζει περὶ τῶν καταλλήλων πρὸς παρατηρήσεις ὀργάνων, οἷον τηλεσκοπίου, πυξίδος, φακοῦ, δεκαμέτρου, τηλεμέτρου, γραφομέτρου, βαρομέτρου, θερμομέτρων, τῶν διὰ φυσιογνωστικὰς συλλογὰς καταλλήλων, τῶν χρησίμων πρὸς ἀποτύπωσιν τῶν γραμμάτων ἐπιγραφῶν κλπ. ἢ καὶ ἄλλων ἄλλως χρησίμων, οἷον φωτογραφικῆς μηχανῆς, συρίκτρας διὰ τὰς προσκλήσεις κλπ.

5. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον λαμβάνεται φροντίς περὶ τῶν τροφίμων πόθεν καὶ πῶς θὰ ληφθῶσι, πῶς θὰ μετενεχθῶσιν, ἂν εἶναι ἀνάγκη τοῦτο, εἰς τὰ μέρη δι' ἃ προορίζονται· γίνονται συνεννοήσεις μετὰ καταλλήλων προσώπων διὰ τὰ μέρη, εἰς ἃ θὰ γίνωσιν οἱ σταθμοὶ καὶ διανυκτερεύσεις, καὶ προπαρασκευάζονται πάντα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐκδρομῆς.

6. Ἡ τῶν μαθητῶν παρασκευὴ διὰ τὰς κατὰ τὴν ἐκδρομὴν γεννησομένας παρατηρήσεις συνίσταται α') Εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τοῦ τοπογραφικοῦ χάρτου τῶν μερῶν, δι' ὧν θὰ γίνη ἡ ἐκδρομή· ὁ χάρτης οὗτος, ἐν ᾧ σημειοῦται καὶ ἡ ὁδὸς δι' ἧς θὰ γίνη ἡ πορεία, ἂν μὴ εἶναι εὐκόλον νὰ λιθογραφηθῇ, παρασκευαζό-

μενος ὑπὸ τοῦ διευθύνοντος τὴν ἐκδρομὴν παρέχεται εἰς τοὺς μαθητὰς 2—3 ἐβδομάδας πρὸ ταύτης, ἵνα δοθῇ καὶ εἰς αὐτοὺς καιρὸς πρὸς ἀντιγραφὴν καὶ εἰς τὸν καθηγητὴν πρὸς ἐπιθεώρησιν. Ὁ χάρτης οὗτος προσκολλᾶται εἰς τὸ τετραδίον τῆς ἐκδρομῆς. β') Εἰς τὴν κατὰ τὰς ὑποδείξεις τῶν καθηγητῶν μελέτην διαφορῶν μερῶν διδαχθέντων ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας, φυσικῆς, κοσμογραφίας, γεωγραφίας κλπ., ὧν ἡ ἀνάμνησις ἐπιβάλλεται διὰ τὰς ἐν τῇ ἐκδρομῇ παρατηρήσεις. Τοῦτο γίνεται τὴν πρὸ τῆς ἐκδρομῆς ἐβδομάδα. γ') Εἰς διδασκαλίαν ἐν διαφόροις μαθήμασιν ἀναγκαίαν διὰ τὰς γεννησομένας παρατηρήσεις. δ') Εἰς διδασκαλίαν τῆς χρήσεως τῶν τυχόν κατὰ πρῶτον χρησιμοποιοιμένων διδακτικῶν ὀργάνων. Αὕτη γίνεται τὴν παραμονὴν τῆς ἐκδρομῆς.

7. Ὁ διευθύνων τὴν ἐκδρομὴν, ἂν νομίσῃ τοῦτο ἀναγκαῖον, διανέμει τοὺς μαθητὰς εἰς τμήματα, ὅπως ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν καθηγητοῦ τινος ἢ ἱκανοῦ μαθητοῦ ἀσχοληθῇ τὸ μὲν εἰς φυσιογνωστικὰς συλλογὰς, τὸ δὲ εἰς παρατηρήσεις ἱστορικὰς ἢ γεωγραφικὰς, ἕτερον δὲ εἰς περιγραφὴν ἢ ἰχνογραφίαν τοπειῶν κτλ.

8. Ὀλίγας πρὸ τῆς ἐκδρομῆς ἡμέρας ὁ διευθύνων ταύτην παραγγέλλει ὅπως κατὰ τὴν ἐκδρομὴν ἕκαστος τῶν μαθητῶν φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ ζεύγος περικνημίδων, φλανέλλαν, σάπωνα, ψηκτρίδα τῶν ὁδόντων, κτένιον, βελόνην, κλωστήν, καρφίδα, κομβία, ποτήριον καὶ πηροῦνιον (ἂν εἶναι ἀνάγκη) μαχαίριδον, ἐπανωφόριον· ὅσοι δὲ τῶν μαθητῶν ἔχουσιν δύναται νὰ φέρωσι τηλεσκοπίον, ἀδιάβροχον ἐπανωφόριον ἢ καὶ ἀλεξιβρόχον, καίτοι τοῦτο ἐπαρκῶς ἀπὸ τυχούσης βροχῆς δὲν προφυλάττει. Ἰδίως δὲ πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ ὁ καθηγητὴς τὴν προσοχὴν τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ὑπόδεσιν στερεὰ ὑποδήματα οὔτε λίαν εὐρέα οὔτε στενὰ εἶναι ἀπαραίτητον πάντες νὰ φέρωσιν.

9. Τὴν παραμονὴν τῆς ἐκδρομῆς ὁ ταύτην διευθύνων ἐκτίθησιν εἰς τοὺς μαθητὰς τὰς ἀναγκαίας νοουθεσίας περὶ τῆς ὀρθῆς συμπεριφορᾶς αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς λόγοις καὶ ταῖς πράξεσι πρὸς τοὺς συντρόφους καὶ πρὸς τοὺς ξένους, τὰς τῶν κατοίκων τῶν μερῶν δι' ὧν θὰ διέλθωσιν ἰδιαιτέρας συνηθείας, πρὸς ἃς πρέπει νὰ συμμορφῶνται, τὰς ἰδιαζούσας ἀσχολίας, τὴν ἐνδυμασίαν, τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τῶν κατοίκων, ἅτινα πρὸς πλουτισμὸν τῶν γνώσεων καὶ οὐχὶ πρὸς ἐπίδειξιν κακῶς νοουμένης εὐφυολογίας πρέπει νὰ χρησιμεύσωσι, καὶ τέλος τὰς προφυλάξεις τὰς ὁποίας πρέπει νὰ λαμβάνωσιν, ἵνα μὴ ἀδιαθετήσωσι, καὶ τὰ πρόχειρα φάρμακα, ὧν πρέπει ἐν περιπτώσει ἀδιαθεσίας νὰ κάμωσι χρῆσιν.

Πορεία.—Εἰς τὸν τόπον τῆς συναθροίσεως οἱ καθηγηταὶ εὐρίσκονται 10' τοῦλάχιστον λεπτά πρὸ τῆς ὀρισμένης ὥρας, παρατηροῦσιν ἂν πάντα τὰ τῆς παρασκευῆς διεξήχθησαν καλῶς, ἂν τὰ διδακτικὰ ὄργανα καλῶς ἐτοποθετήθησαν, ἐὰν τις τῶν μαθητῶν ἐλησμόνησέ τι κτλ. Πρὸ τῆς ἐκκινήσεως ψάλλεται βραχὺς ὕμνος καὶ ἀπαγγέλλεται σύντομος προσευχή. Τοῦτο γίνεται καθ' ἐκάστην πρωΐαν πρὸ τινος ἐκκλησίας ἢ ἐντὸς αὐτῆς, εἰς δάσος ἢ εἰς γραφικὸν τοπεῖον. Ἡ ἐκκίνησις γίνεται ἐν ἐρούθμῳ βήματι. Ἐν τοῖς ἀγροῖς δὲ λύνονται αἱ τάξεις· ἐν τούτοις

καθ' ἐκάστην πρῶταν ὀρίζονται οἱ ἀποτελοῦντες τὴν προφυλακὴν καὶ ὀπισθοφυλακίαν εἰς τὸ μεταξὺ τῶν ὁποίων διάστημα θὰ εἶναι οἱ λοιποὶ μαθηταί· ἀπαγορεύεται δὲ αὐστηρῶς νὰ σταματῶσι κατὰ μόνας παρὰ τοὺς ῥύακας, νὰ ἀνέρχωνται ἐπὶ δένδρων κτλ. Κατὰ τὴν εἰσοδὸν δὲ εἰς πόλεις ἢ χωρία οἱ μαθηταὶ παρατάσσονται καὶ συντεταγμένοι δι' αὐτῶν διέρχονται. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ πορεία, ἡ διδασκαλία, τὸ πρόγευμα καὶ τὸ γεῦμα γίνονται ὅπως καὶ ἐν ταῖς ἡμερησίαις ἐκδρομαῖς.

(Ἔπεται συνέχεια)

Π. Βαλάκης

ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑΙ

Ὁ Γάλλος καθηγητὴς Διδασκαλείου κ. Κ. Μπὸν μετὰ διετῇ ἐν Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ διαμονῇ καθ' ἣν ἐσπούδασεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ κατὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν τῶν χωρῶν τούτων ἐπιστρέψας εἰς Γαλλίαν ἐξέθηκε τὰς ἐπὶ τῶν σχολείων, τῶν διδασκάλων καὶ τῶν μαθητῶν ἐντυπώσεις αὐτοῦ· ἐκ τούτων ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς ἐνδιαφέροντα μέρη:

Οἱ διάφοροι τύποι τῶν Γερμανῶν διδασκάλων

Ὁ τύπος τοῦ παλαιοῦ Γερμανοῦ διδασκάλου δὲν ἐξέλιπεν ἀκόμῃ ἐντελῶς ἐν ταῖς χώραις ταύταις. ἀρκεῖ νὰ μεταβῇ τις εἰς ἀπόκεντρον χωρίον τῶν ὀρεινῶν διαμερισμάτων ἵνα τὸν συναντήσῃ ἀσφαλῶς: Θὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ εὐκόλως ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ ἐξυρισμένου ἐντελῶς, ἐκ τῆς μακρᾶς κόμης του, ἐκ τῶν ἀπαραιτήτων χρυσῶν ἀλλὰ χονδροειδῶν διαπρῶν του, καὶ ἐκ τῆς ἱστορικῆς βεδιγκότας του. Ὅταν ὁμιλῇ χειρονομεῖ ὑψὼν κατακυκτικῶς τὴν χεῖρα ὡς ἐὰν ἤθελε νὰ εὐλογῇ τὸ ἀκροατήριον· τὸν δὲ λόγον του ἀργὸν καὶ βαρύν, κοσμεῖ διὰ παρομοιώσεων σχολαστικῶν καὶ παρατηρήσεων ἐνδοτε σκαιῶν, ὑπομιμνήσκει δὲ διὰ τοῦ τόνου καὶ τοῦ τρόπου τοῦ τὸν ἱεροκήρυκα. Νομίζει ὅτι διαρκῶς εὐρίσκειται ἐν τῇ σχολείῳ καὶ διὰ τοῦτο διατηρεῖ πάντοτε ἀκαμψίαν τινὰ ἀξιωματικὴν καὶ ὕψος σχολαστικῶς ἐπιβλητικὸν μέχρι δυσαρέστου βαθμοῦ. Ὡς πρὸς τὰς γνώσεις του δὲν πρέπει νὰ ἔχωμεν μεγάλας ἀπαιτήσεις· γνωρίζει κάπως ἐκτενῶς τὴν Ἀγ. Γραφήν, ἔχει δὲ καὶ ἀρκετὰς γνώσεις ἀριθμητικῆς καὶ γραμματικῆς, ἀλλὰ πᾶν ἄλλο εἶδος γνώσεων θεωρεῖ ὡς πολυτέλειαν δι' ἑαυτὸν καὶ ὡς προωρισμένον δι' ἄλλους. Ἐν τούτοις ἔχει ἀναγνώσει πλέον ἢ ἅπαξ ἐγχειρίδιόν τινα τῆς Παιδαγωγικῆς ἢ τῆς Ἱστορίας αὐτῆς, γνωρίζει τὸν Πεσταλότσην μέχρι τοῦ τελευταίου γράμματός, μελετᾷ δὲ καὶ τὸ ἐν μέρει στρυφνὸν σύστημα τοῦ Ἐρβάρτου. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀπαιδαγώγητος! προσπαθεῖ μάλιστα νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ τὰς συμβουλὰς καὶ τοὺς κανόνας τῶν μεγάλων παιδαγωγῶν, ἀλλὰ κατορθώνει μόνον νὰ καθιστᾷ τὰ μαθήματά του ψυχρότερα καὶ σχολαστικώτερα.

Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα καὶ τὸν νέον δημοδιδάσκαλον, ὅστις ἐξελθὼν τοῦ Διδασκαλείου εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ διορθῇ εἰς πόλιν κεκτημένην Πανεπιστήμιον· ἄνευ ἀναβολῆς ἐγγράφεται ὡς φοιτητῆς εἰς

αὐτό, καὶ ἐν ἡλικίᾳ 30 ἐτῶν, ἐὰν εἰργάσθῃ ἀκαμάτως, κατορθώνει νὰ γείνη καὶ *Διδάκτωρ τῆς Φιλοσοφίας*. Ὁ τοιοῦτος εἶναι πολυμαθέστατος· ἐὰν π. χ. ἡκολούθησεν παιδαγωγικά, γνωρίζει περὶ αὐτῶν πᾶν ὅ,τι ἄνθρωπος δύναται νὰ γνωρίζῃ περὶ παιδαγωγικῶν· οὐδὲν διαφεύγει αὐτὸν οὔτε ἡ χρονολογία τῆς δημοσιεύσεως τῆς δεῖνος πραγματείας, οὔτε ὁ ἀριθμὸς τῶν κεφαλαίων τοῦ δεῖνος συγγράμματος. Προκειμένου ὅμως νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του περὶ ζητημάτων φλεγόντων, ἀποφεύγει ἐν γένει (ἂν καὶ ὑπάρχουσιν ἀξιόλογοι ἐξαίρεσεις) νὰ πράξῃ τοῦτο, καὶ ἀρκεῖται ν' ἀπαριθμήσῃ πιστῶς τὰς διαφορὰς γνώμας τὰς ἐκφρασθείσας ὑπ' ἄλλων μέχρι τοῦδε, χωρὶς νὰ ἀσπάζεται οὐδεμίαν.

Εἶναι ἐν τούτοις ἀληθές ὅτι τινὲς τῶν νέων τούτων Διδασκτῶρων διορισθέντες διευθύνται σπουδαίων Δημοτικῶν Σχολείων κοινῶν ἢ ἀνωτέρων φέρουσιν ἀρκετὰ ἐπιχαρίτως τὸν βαρὺν φόρτον τῆς ἐπιστήμης τῶν καὶ γνωρίζουσι δοθείσης περιστάσεως νὰ εἶναι καὶ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου· φέρουσι καὶ οὗτοι τὴν κλασικὴν βεδιγκόταν, ἀλλ' ἀντὶ τῶν κροταφικῶν διοπτρῶν φοροῦσι κομφὰς διόπτρας μὲ ἐλατήρια καὶ ἔχουσι τὸ γένειον σφηνοειδὲς κατὰ τὸν τελευταῖον συρμόν. Οὗτοι ἀποτελοῦσι τὴν ἀριστοκρατίαν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ σωματείου τῶν διδασκάλων.

Οἱ δὲ λοιποὶ, τὸ μέγιστον μέρος, εὐρίσκονται μετὰ τῶν δύο τούτων ἄκρων, ὑποδιαίρουμένοι καὶ οὗτοι εἰς πολλὰς κατηγορίας· μία τούτων, ἴσως ἡ πολυπληθεστέρα εἶναι ἡ συγκειμένη ἐκ τῶν μετριοφρόνων ἐκείνων καὶ ἀφωσιωμένων διδασκάλων οἵτινες ὄντες καλοὶ οἰκογενειάρχαι, ἀρκετὰ πεπαιδευμένοι, πλήρεις ζήλου ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντός των, κάμνουσιν ὀλίγον θόρυβον καὶ πολλὴν ἐργασίαν, προσπαθοῦντες νὰ παράσχωσιν εἰς τοὺς μαθητάς των ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θὰ χρειασθῶσι διὰ τὸν βίον.

Ὁ Προῶσδος δημοδιδάσκαλος

Ἄλλ' ὁ τύπος ὁ ἀληθής, ὁ οἶονεὶ ἐπίσημος, ὁ ἐπὶ τοῦ παρόντος κάλλιον παντὸς ἄλλου ἀνταποκρινόμενος πρὸς τὸν ἰδεώδη Δημοδιδάσκαλον, ὅπως τοῦλάχιστον τὸν φαντάζονται αἱ σχολικαὶ καὶ διοικητικαὶ ἀρχαί, εἶναι ὁ Προῶσδος δημοδιδάσκαλος.

Ὅτι ἡ Γερμανικὴ Αὐτοκρατορία κατὰ πρῶτον λόγον τυγχάνει Πολιτεία στρατιωτικῆ, εἶναι γεγονός· ἀναμφισβήτητον, τὸ ὁποῖον οἱ Γερμανοὶ εἰς μάτην ἀποκροῦσιν θέλοντες νὰ αὐταπατῶνται· ἡ Πολιτεία των εἶναι στρατιωτικὴ ἐκ τῆς ἀνάγκης αὐτῶν τῶν πραγμάτων, οὐ μόνον διότι εἶναι προϊόν ἐνὸς πολέμου, ἀλλὰ καὶ διότι τοπογραφικῶς περιλαμβάνουσα πολλὰς πεδιάδας ἐντελῶς ἀνοικτὰς ἐξ Α. καὶ Δυσμῶν πρὸς τὸν ἐχθρὸν εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ ἔχῃ ὀργανῶσιν στρατιωτικὴν ἵνα προφυλάσσεται κατὰ παντὸς ἐνδεχομένου κινδύνου. Καὶ αὐτὸς ὁ νῦν Αὐτοκράτωρ τὸ ὁμολόγησε λέγων: οἱ ἀξιωματικοὶ κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν καὶ ἀποτελοῦσι τὴν κυρίαν δύναμιν. Καὶ ἡ γενικὴ δὲ πειθαρχία, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν συνήθη διοίκησιν ἢ τὴν ἀστυνομίαν, ὑπομιμνήσκει τὴν στρατιωτικὴν πειθαρχίαν. Τέλος ἡ ἀγωγή εἰς τὰ παντὸς εἶδους ἐκπαιδευτήρια εἶναι οὐσιωδῶς στρατιωτικὴ. Μήπως, παραδείγματός χά-

ρίν, ἐν τοῖς γερμανικοῖς Πανεπιστημίοις οἱ φοιτηταὶ δὲν συνεννοῦνται εἰς σωματεῖα τὰ ὅποια εἶναι εἰδὴ συνταγμάτων, ὡργανωμένα σχεδὸν ἀκριβῶς κατὰ τοὺς στρατιωτικοὺς κανονισμοὺς καὶ διατηροῦντα τὴν ξιφομαχίαν ἐν μείζονι ἀκμῇ ἢ ἐν οἰαδήποτε ἄλλῃ χώρᾳ τοῦ κόσμου;

Ὁ Γερμανὸς λοιπὸν δημοδιδάσκαλος εὐρίσκεται συμπεπλεγμένος καὶ αὐτὸς ἐν τῇ μεγάλῃ στρατιᾷ τῶν θημοσίων ὑπαλλήλων, ὡς ὑπαξιωματικὸς εἰς ὃν ἔχουσιν ἐμπιστευθῆ μικρὸν στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα, τοὺς μαθητὰς τουτέστι τῆς τάξεώς του, παρὰ τοῖς ὁποίοις πρέπει νὰ τηρῇ αὐστηρὰν πειθαρχίαν. Συμμορφοῦται δ' εὐχαρίστως πρὸς τὴν τοιαύτην κατὰστασιν πανταχοῦ, καὶ ἰδίως ἐν Πρωσσίᾳ, ἐν ἣ τὸ στρατιωτικὸν πνεῦμα, ὡς γνωστὸν, ἔχει προαχθῆ εἰς βαθμὸν ἀνώτερον ἢ ἐν πάσῃ ἄλλῃ γερμανικῇ χώρᾳ. Διὰ τοῦτο ὁ Πρωσσοῦς δημοδιδάσκαλος ἔχει τὸ ὕψος καὶ τὰς χειρονομίας, καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν τόνον τῶν παραγγελμάτων τοῦ ὑπαξιωματικοῦ· τηρῶν τὸ ἄκαμπτον παράστημα τοῦ ἀόπλου στρατιώτου περιέρχεται τὴν τάξιν του ὡς ὁ ὑπαξιωματικὸς ὁ ἐπιθεωρῶν τὴν διμοιρίαν του· ἡ βροντώδης φωνή του ἀποκλείει πᾶσαν παρατήρησιν, ἡ δὲ τάξις φαίνεται τόσον στρατιωτικῇ ὥστε ὁ ἐπισκέπτης νομίζει ὅτι, ἐάν τις μαθητὴς ὑποπέσῃ εἰς ἀταξίαν, θ' ἀκούσῃ αἰφνης τὴν συνήθη εἰς τοὺς στρατῶνας τιμωρίαν «Σοὶ ἐπιθάλλω 2 ἡμερῶν φυλάκισιν»! Ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ νὰ εἶναι ἀρχικὸς καὶ νὰ διοικῇ τὴν τάξιν δεσποτικῶς θὰ ἐξεπλήσσετο λίαν ἂν ἤκουεν ὅτι ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ φέρηται ἡπίως πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ ν' ἀπειθῇ νηταὶ μᾶλλον πρὸς τὸ συναίσθημα καὶ τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν· μήπως οἱ λοχίαί, διὰ τῆς πειθοῦς καὶ τῆς φιλοτιμίας διευθύνουσι τοὺς ὑπ' αὐτοὺς ἄνδρας;

Στρατιώτης λοιπὸν κατ' ἐξοχὴν ὁ Γερμανὸς δημοδιδάσκαλος δὲν μένει ἐν τούτοις ἀμέτοχος καὶ τοῦ ἔργου τοῦ ἱερέως· ἐπιλαμβάνεται μάλιστα τούτου μετὰ μεγίστου ζήλου καὶ τηρῶν τὸ αὐτὸ δεσποτικὸν ὕψος, ἀλλὰ μετριασθὲν ὀλίγον διὰ τινος κατανύξεως καὶ συγκινήσεως ἐν τῇ φωνῇ, ἐξηγεῖ εἰς τοὺς μαθητὰς τὴν Ἀγ. Γραφὴν καὶ ἐκθέτει τὰ γεγονότα τῆς Ἱ. Ἱστορίας· καὶ εἶναι ἀληθῶς λίαν ἀξιοσπουδάστος κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, διότι πραγματοποιεῖ τότε τὰ δύο θεμελιώδη στοιχεῖα ἅτινα ἀποτελοῦσιν αὐτὴν τὴν βάσιν τοῦ γερμανικοῦ χαρακτήρος: τουτέστι τὸ στρατιωτικὸν πνεῦμα ἐξ ἑνὸς καὶ τὸ θρησκευτικὸν καὶ μυστικιστικὸν ἐξ ἄλλου.

Ὁ οὕτω δὲ συντόμως περιγραφεὶς δημοδιδάσκαλος ἀπαντᾷται οὐ μόνον ἐν Πρωσσίᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν πάσαις ταῖς γερμανικαῖς, μάλιστα δὲ καὶ ἐν ταῖς αὐστριακαῖς ἐπαρχίαις· συνήντησα τοιοῦτους ἐν Ουριγγίᾳ, Σαξωνίᾳ, Κάτω Αὐστρίᾳ, καὶ ἐν γένει πανταχοῦ. Μορφωθέντες πάντες κατὰ τὴν αὐτὴν σχολὴν συντελοῦσιν ἄριστα εἰς τὴν ταχέϊαν καὶ τελείαν διάδοσιν τοῦ εἰρημένου στρατιωτικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ πνεύματος ἐξ οὗ αὐτοὶ ποσοῦτον ἔχουσιν ἐμποτισθῇ.

Ἡ ἐπίδρασις δ' αὐτῶν ἐπὶ τοῦ λαοῦ εἶναι μεγίστη· ὡς ἐλέγομεν, ὁ διδάσκαλος ἐν Γερμανίᾳ εἶναι εἶδος ὑπαξιωματικοῦ, ὁ δὲ λαὸς διαβλέπει ἐν αὐτῷ ἕνα ἀντιπρόσωπον, ἔστω καὶ κατωτέρου βαθμοῦ, τοῦ

Κράτους καὶ διὰ τοῦτο σέβεται αὐτὸν ὡς ἄρχοντα· πρέπει ἄλλως νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἐν Γερμανίᾳ ὁ πρὸς τὰς ἀρχὰς σεβασμὸς εἶναι μέγας καὶ ἐξικνεῖται ἐνίοτε εἰς βαθμὸν τὸν ὅποιον ἡμεῖς οἱ ἄλλοι δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν. Αἱ οἰκογένειαι λοιπὸν ἄνευ ἐξαιρέσεως ἀναγνωρίζουσι τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑποκλύπτουσι πρὸ αὐτοῦ· ἐξ ἄλλου ἐπειδὴ τῷ συνισπῶσι νὰ σχετίζηται πρὸς τὰς οἰκογενεῖας πράττει τοῦτο ἀλλὰ μετ' ἀφελείας πολὺ στρατιωτικῆς. Ἐνίοτε διοργανοῖ σύλλογόν τινα μεταξὺ τῶν γονέων ἀλλὰ κυρίως τὸν διευθίνει αὐτὸς μὴ ἀφίνων σχεδὸν μηδεμίαν πρωτοβουλίαν εἰς τὰ μέλη τοῦ συλλόγου.

(Ἐπεται συνέχεια)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Η ΔΙΑΛΟΓΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΣΠΟΡΑΝ ΣΙΤΟΥ

Οἱ γεωργοὶ παρ' ἡμῖν, τοῦλάχιστον οἱ πλεῖστοι, οὐδεμίαν δυστυχῶς φροντίδα καταβάλλουσι περὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ σπόρου τοῦ σίτου ὃν καλλιεργοῦσιν ἐν τοῖς ἀγροῖς τῶν καὶ διὰ τοῦτο συχνὰ, χωρὶς ἄλλαι δυσμενεῖς συνθήκαι νὰ πταίωσι, κατὰ τὸ θερος συγκομίζουσι καὶ ὀλιγώτερον καὶ χειρότερον σῖτον ἐκείνου ὃν ἠδύναντο νὰ συλλέξωσιν ἐὰν ἐπρόσεχον εἰς αὐτὴν ἐκλογὴν τοῦ σπόρου.

Ἐν Εὐρώπῃ ὅμως, ὅπου ἐκτιμῶσι τὰ πορίσματα τῆς ἔπιστήμης καὶ τῆς πείρας, ἐπιτυγχάνουσι νὰ συγκομίζωσι σῖτον πολλῷ ἀνώτερον κατὰ ποιότητα καὶ ποσότητα διὰ τῆς μεθόδου τῆς διαλογῆς τοῦ σπόρου, ἥτις γίνεται ὡς ἑξῆς:

Α') Ἐκλέγομεν ἐν τινι ἀγρῷ ἐσπαρμένῳ διὰ σῖτον τὰ ωραιότερα, τὰ εὐτραφέστερα, καὶ ἐν γένει τὰ μᾶλλον ἐπιτυγχόντα φυτὰ, καὶ ἐκ τούτων λαμβάνομεν πάλιν τοὺς καλυτέρους στάχεις καὶ ἀφοῦ ἀποκόψωμεν τὰ ἄκρα αὐτῶν (διότι μόνον οἱ περὶ τὸ μέσον κόκκοι εἶναι ἐξαιρετοὶ) τρίβομεν καὶ κοσκινίζομεν αὐτοὺς ἵνα ἐκ τῶν παραγομένων κόκκων φυλάξωμεν τοὺς μεγαλυτέρους καὶ βαρυτέρους ὡς σπόρους σίτου (1).

Β') Οἱ τοιοῦτοι ἐκλεκτοὶ σπόροι πρέπει νὰ πολλαπλασιασθῶσι διὰ τῆς μεθόδου τῶν φυτωρίων. Ἀφοῦ ὁ διαλεχθεὶς σῖτος σπαρῇ ἐν φυτωρίῳ, λέγει ὁ ἐξοχος ἀγρονόμος Ζοανιῷ, πρέπει νὰ μεταφυτευθῇ κατόπιν ὀρίζαν πρὸς ὀρίζαν εἰς τρόπον ὥστε ἡ μία ν' ἀπέχη τῆς ἄλλης 15 ἕως 20 ἑκατοστά τοῦ μέτρου· αἱ ὀλίγαί ωραι ἐργασίαι ὥς θὰ δαπανήσωμεν οὕτω, θὰ ἀνταμειφθῶσι γενναίωτα διότι θὰ λάβωμεν οὕτω σπόρον λίαν ἐκλεκτόν. Τὰ μεταφυτευόμενα σιτηρὰ δίδουσι πάντοτε στάχεις καὶ κόκκους πολλῷ καλυτέρους ἢ τὰ ἐπὶ τόπου σπειρόμενα. Διὰ τῆς μεταφυτεύσεως ἐπιτυγχάνομεν οὐ μόνον νὰ καλλιερευθῶμεν πολὺ τὸ εἶδος τοῦ σίτου μας, ἀλλὰ καὶ νὰ προφυλάξωμεν τὰ ἐκλεκτὰ εἶδη ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκφυλίζωνται (μπασταρθεύουν) πράγματι ἀρκεῖ νὰ μεταφυτευόμεν τὰ φυτὰ ἐξ ὧν θὰ ληφθῇ ὁ σπόρος, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν ἀσφαλῶς τὸν ἐκφυλισμὸν αὐτοῦ. Γνωρίζω καλῶς, προσθέτει ὁ Ζοανιῷ, ὅτι ἐξ 100 γεωργῶν οἱ 99 θὰ γελάσωσι διὰ τὴν συμβουλήν ταύτην πρὸς παραγωγὴν σπόρου ἐκλεκτοῦ, ἀλλὰ τί σημαίνει τοῦτο; μᾶς ἀρκεῖ ὁ εἶς, ὁ ἑκατοστός, νὰ κρίνῃ καὶ νὰ ἐννοῇ. Ἐξ ἄλλου ἀφοῦ καλλιεργηταὶ λίαν εὐδόκιμοι συνιστῶσι τὴν γενικὴν μεταφύ-

(1) Ἐν Εὐρώπῃ ἔχουσιν ἰδιαιτέρα μηχανήματα, τοὺς διαλογεῖς, δι' ὧν περιστρεφόμενων ὁ σῖτος οὐ μόνον ἀπαλλάσσεται τῶν ξένων σωματῶν ἀλλὰ καὶ ἀποχωρίζεται εἰς διαφόρους κατηγορίας ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῶν κόκκων.

τευσιν τῶν σιτηρῶν εἰς τὰς χώρας ὅπου τὰ ἡμερομίσθια εἶναι μικρά, καὶ ἀφοῦ ἀκόμη βλέπομεν ὅτι νοήμονες γεωργοὶ ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων, καὶ σήμερον ἀκόμη ἐν Ταμπλαϊδ, σιτηρὰ σπαρέντα τὸ φθινόπωρον μεταφυτεύουσι τὴν ἀνοιξὶν ἐπὶ ἀγρῶν ἀποψιλωθέντων ὑπὸ τοῦ ψύχους τοῦ χειμῶνος, νομίζομεν ὅτι δὲν θὰ ἦτο παράλογον νὰ πράξωμεν ἡμεῖς ὁμοίως ἵνα ἐπιτύχωμεν τοῦλάχιστον σπόρον ἐκλεκτόν.»

Ἐν συντόμῳ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ λελογισμένη διαλογὴ τοῦ σπόρου τοῦ σίτου, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων καλλιεργησίων φυτῶν ἐν γένει, συνίσταται εἰς τὸ νὰ καλλιεργῶμεν ὑπὸ τὰς ἀρίστας συνθήκας, τὸν ἀρίστον σπόρον, ληφθέντα ἐκ τοῦ ἀρίστου φυτοῦ, διότι οἱ σπόροι οἱ λαμβανόμενοι ἀπὸ ἀμεμπτα φυτὰ δίδουσιν ἐπίσης ἀμεμπτα φυτὰ καὶ αὐτοὶ, ἂν τύχῃσι τῆς θεοῦσης περιποιήσεως.

Εἰς τοὺς κ. διδασκάλους οἵτινες ἔχουσιν ἐν τοῖς σχολείοις αὐτῶν ἀγροκήπια ἢ κέκτνται ἴδια κτήματα, παρέχεται οὕτω λαμπρὰ εὐκαιρία ὅπως πειραματιζόμενοι αὐτοὶ πρῶτοι πείσῃσι τοῦλάχιστον τοὺς νοημονεστέρους τῶν γεωργῶν καὶ συντελέσωσιν οὕτως εἰς τὴν βαθμιαίαν διάδοσιν μεθόδου λίαν ὠφελίμου καὶ εὐεργετικῆς διὰ τὴν παρ' ἡμῖν γεωργίαν.

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΑΤΜΟΠΛΟΙΑ

Ἡμεῖς οἱ νεώτεροι εἶναι δύσκολον νὰ ἐννοήσωμεν ἀκριβῶς πάντα τὰ πλεονεκτήματα τῶν ἐξευρέσεων τῆς νεωτέρας Ἐπιστήμης, διότι δὲν ἐγνωρίσαμεν τὴν κατὰστασιν ἥτις ὑπῆρχε πρὶν αὗται συντελεσθῶσι καὶ ἐπομένως δὲν ἔχομεν τὸν ἕτερον ὅρον συγκρίσεως, δι' ἧς κυρίως ἀποκτῶμεν σαφὴν ἰδέαν τῆς ἀξίας τῶν διαφόρων πραγμάτων. Ἰδιαιτέρως δὲ προκειμένου περὶ τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας ἡ παρατήρησις αὕτη ἰσχύει, διότι ἡ ἐν αὐτοῖς ἐπελθοῦσα μεταβολὴ ἐν διαστήματι ἐλάσσονι τοῦ ἐνὸς αἰῶνος ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἐπανάστασιν.

Προτιθέμενοι ὅθεν σήμερον νὰ ἐκθέσωμεν τὰς γενομένας προόδους κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὰ μέσα τῆς διὰ θαλάσσης συγκοινωνίας, καλὸν θεωροῦμεν παραλείποντες τὰ περὶ ἰστιοφόρων πλοίων νὰ ἀναφέρωμεν διὰ βραχέων τὰς διαδοχικὰς τελειοποιήσεις αἵτινες ἐγένοντο εἰς τὰ ἀτμόπλοια ἀπὸ 60 καὶ πλέον ἐτῶν.

Ἀπὸ τοῦ 1840 μέχρι τοῦ 1854 τὰ κατασκευαζόμενα ἀτμόπλοια ἦσαν πάντα τροχοφόρα εἶχον μῆκος 50 περίπου μέτρων καὶ ἀτμομηχανὰς 500 ἵππων, ἠδύναντο νὰ μεταφέρωσι 100 περίπου κυβ. μέτρα ἐμπορεύματα καὶ ν' ἀναπτύξωσι ταχύτητα μέχρις 9 μιλίων ναυτικῶν (ὃν ἕκαστον εἶναι ἴσον πρὸς 1852 μέτρα).

Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1854 ἐγένετο σπουδαιότατη μεταβολὴ· ἀντὶ τῶν τροχῶν εἰσῆχθησαν αἱ ἑλικες καὶ κατασκευάσθησαν ἀτμόπλοια, ὡς ὁ «Δούναβις» ἐν Γαλλίᾳ, ὅστις εἶχε μῆκος 77 μ. καὶ ἀτμομηχανὴν 1200 ἵππων· κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην κατασκευάζοντο ἀτμόπλοια δυνάμενα νὰ μεταφέρωσιν ἐμπορεύματα 600 κυβ. μέτρων καὶ 80—90 ἐπιβάτας μετὰ ταχύτητος 10 καὶ ἐν ἀνάγκῃ 12 μιλίων. Ἀλλὰ τὰ ὅρια ταῦτα ὑπερπηδηθῆσαν λίαν ταχέως καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἡ Ἐταιρεία τῶν «Θαλασσίων Διαπορρήμεύσεων» κατασκεύασεν ἀτμόπλοια, ὡς τὸ «Ἀννάμ», ὅπερ ἔχον μῆκος 136 μ. πλάτος 15 1/2 μ. καὶ ἀτμομηχανὰς δυνάμεως 10000 ἵππων ἠδύναντο νὰ μεταφέρῃ 3650 κυβ. μέτρα ἐμπορευμάτων καὶ 350 ἐπιβάτας μετὰ ταχύτητος 19 μιλίων.

Ἀλλ' αἱ ἀνάγκαι τῆς συγκοινωνίας, ἰδίως με-

ταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, ἦσαν ἐπιτακτικότεραι ἢ ὅστε ν' ἀρκεσθῶσιν εἰς ἀτμόπλοια τοιαῦτα· διὰ τοῦτο κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη κατασκευάσθησαν ἄλλα μείζονα καὶ ταχύτερα ἀτμόπλοια ἐνώπιον τῶν ὁποίων ὥχρισθι τὰ ὅμοια πρὸς τὸ «Ἀννάμ». Τοιαῦτα εἶναι τὰ γαλλικὰ «Δωρραίν» καὶ «Σαβοῖα», αἵτινα ἔχουσιν μῆκος 177 μ. πλάτος 18,30 μ., βάθος 12 μ., ἀτμομηχανὰς δυνάμεως 22000 ἵππων, εἶναι 15400 τόννων, καὶ δύνανται νὰ μεταφέρωσι 960 ἐπιβάτας, πλὴν τῶν 382 ἀνδρῶν τοῦ πληρώματος, καὶ 2700 κυβ. μέτρα ἐμπορεύματα, μετὰ ταχύτητος 18 μιλίων.

Ἐν τοῦτοις σχεδὸν συγχρόνως ἐν Ἀγγλίᾳ εἶχον κατασκευασθῇ ἄλλα ἀτμόπλοια, ὡς ἡ «Καμπανία», αἵτινα ἦσαν πολλὰ ἀνώτερα ἰδίως ὡς πρὸς τὴν ταχύτητα. Μὴ ἀρκεσθέντες δὲ εἰς ταῦτα κατασκευάσαν καὶ τὸν περιήγημον «Ὤκεανικόν», ὅστις τοῦλάχιστον ὑπὸ ἐποψὴν μεγέθους εἶχε τὰ πρωτεῖα· τὸ μῆκος αὐτοῦ εἶναι 215 μ. τὸ δὲ βάθος 14,5, (ἐξ ὧν τὰ 10 μ. ἐμβαπτίζονται ἐν τῇ ὕδατι)· εἶναι 28957 τόννων καὶ δύνανται νὰ μεταφέρῃ 2100 πρόσωπα (καὶ τοῦ πληρώματος συμπεριλαμβανομένου). Οἱ Ἀγγλοὶ κατασκευάζοντες τὸν Ὤκεανικόν δὲν ἠθέλησαν νὰ διαγωνισθῶσιν ὡς πρὸς τὴν ταχύτητα μετὰ τοὺς Γερμανοὺς, διότι αἱ μεγάλαι ταχύτητες ἀπαιτοῦσι τεραστίαν κατανάλωσιν καυσίμου ὕλης, καὶ στοιχίζουσιν ἀπιστεύτως ἀκριβὰ. Τοῦτο ὅμως δὲν ἠμπόδισε τοὺς Γερμανοὺς νὰ κατασκευάσωσιν ἀτμόπλοια γιγάντια κατὰ τὸ μέγεθος καὶ ὑπερβαίνοντα κατὰ τὴν ταχύτητα πάντα τὰ μέχρι τότε κατασκευασθέντα· πρῶτον τοιοῦτον κατασκεύασαν τὸν «Γουλιέλμον τὸν μέγαν» ὅστις ἔχον μῆκος μόνον 197 μ. (ἥδη φαίνεται μικρὸν τὸ μῆκος τοῦτο!), βάθος 13,50 μ. καὶ ἀτμομηχανὰς δυνάμεως 30000 ἵππων δύνανται νὰ μεταφέρῃ 2000 ἄτομα μετὰ ταχύτητα 22,8 μιλίων. Ἀλλ' ἔτι μεγαλυτέρα καὶ ταχύτερα εἶναι ἡ νεωστὶ κατασκευασθεῖσα «Γερμανία» ἥτις ἔχει μῆκος 200 μ., ἀτμομηχανὰς δυνάμεως 34200 ἵππων καὶ ταχύτητα μιλίων 23,36 τουτέστι 43 χιλιομέτρων τὴν ὥραν!

Τέλος προσθέτομεν ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ πιστοὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν νὰ μὴ ἐπιδιώκωσι μεγάλας ταχύτητας καθείκνυσαν πρὸ τινων μνηῶν τὸ μέγιστον ἀτμόπλοιον τοῦ κόσμου, ὅπερ ὠνόμασαν «Κελτικόν», καὶ ὅπερ ἐκτοπίζον 37700 τόννους, δύναται νὰ χρησιμοποιήσῃ 20880 τόννους δηλαδὴ 1965 περισσοτέρους ἀπὸ τὸν περιήγημον «Μέγαν Ἀνατολικόν». Τὸ μῆκος του εἶναι 220 μ. τὸ πλάτος 23,60, αἱ δὲ ἀτμομηχαναὶ του ἀναπτύσσουσιν δύνανιν 14000 ἵππων καὶ μεταδίδουσιν εἰς αὐτὸ ταχύτητα μιλίων 16,2 ἥτοι 30 χιλιομέτρων.

Τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀποτελεῖται ἀπὸ 335 ἀνδρῶν, περιέχει δὲ 500 θαλαμίσκους, ἄλλους μὲ μίαν κλίνην, ἄλλους μὲ 2, καὶ ἄλλους δι' οἰκογενείας. Δύνανται νὰ περιλάβῃ 2352 ἐπιβάτας καὶ περισσεύουσιν καὶ 12000 τόννοι χωρητικότητος δι' ἐμπορεύματα. Αἱ αἰθούσαι καὶ οἱ θαλαμίσκοι εἶναι λίαν ἀνετοὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς, παριέχει δὲ καὶ ἰδιαίτερον κατάστρωμα διὰ περίπατον.

Πᾶσαι αὗται αἱ τελειοποιήσεις, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ βραχέος χρονικοῦ διαστήματος καθ' ὃ συντελεσθῆσαν, δύνανται βεβαίως νὰ θεωρηθῶσιν ὡς θαύματα· καὶ ὅμως, ὡς φαίνεται, ταχέως θὰ ὑπερπηδηθῶσι καὶ αὗται διότι ἀγγέλλεται ἡ ναυπηγήσις καὶ ἄλλων ἀτμοπλοίων ἐτι μεγαλυτέρων καὶ ταχυτέρων!

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ὁ «Πεσταῖος Λόγος» περιέχει λίαν ἐνδιαφεροῦσας πληροφορίες περὶ νέου τινὸς σχεδίου, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη θὰ διασχιθῇ διὰ

ὑπερευρωπαϊκῆς Διῶρυγος. Ἡ διῶρυξ αὕτη θά συνδέρη τὴν Πρωσσικὴν πόλιν Στεττίνον ἐπὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ὀδέρου πρὸς τὴν πόλιν Φιούμην κειμένην εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Ἡ διεύθυνσις αὐτῆς εἶναι ἐπαισθητῶς ἀπὸ Β. πρὸς Ν. τὸ δὲ μήκος τῆς θά ψθάνη τὰ 2240 χιλιόμετρα καὶ θὰ εἶναι διὰ τοῦτο ἡ μεγίστη διῶρυξ τοῦ κόσμου. Πράγματι ὅμως θὰ διορυχθῶσι μόνον 485 χιλιόμετρα (ἥτοι μέρος ἴσον πρὸς τὸ διπλάσιον τοῦ μήκους τῆς Κρήτης) διότι κατὰ τὰ λοιπὰ θὰ χρησιμοποιοῦνθωσιν διῶρυγες ἥδη ὑπάρχουσαι ἢ ποταμοί.

Ὡς πρῶτος ἐφευρέτης τῶν διηροδρομίων ἐθεωρεῖτο ἀσφαλῶς, τοῦλάχιστον ἐν Ἀγγλίᾳ, ὁ Στέφενσον ὅστις κατεσκεύασεν καὶ τὴν πρώτην ἀτμάμαξαν. Ἐν τούτοις ἐσχάτως ὁ σπουδαῖος μηχανικὸς Ἑδ. Οὐάτκιν ὑποστηρίζει ὅτι ὡς πατὴρ τῶν διηροδρομίων πρέπει νὰ θεωρῆται ὁ Οὐίλλιαμ Τζαίημς, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1799, δηλ. 15 ἔτη πρὸ τοῦ Στέφενσον, κατεσκεύασε μίαν διηροδρομικὴν γραμμὴν ἀγούσαν ἀπὸ Στράτεφορτ, τὴν πατρίδα τοῦ Σαίξπηρου, εἰς Σκίπτον. Ἐπὶ πλέον κατὰ τὸ 1821, ἥτοι 8 ἔτη πρὸ τῶν πειραμάτων τοῦ Στέφενσον, ὁ Τζαίημς ἐλάμβανε τὸ προνόμιον τῆς πρώτης διηροδρομικῆς ἑταιρείας τοῦ κόσμου ὑπὸ τὸ ὄνομα: «Διηροδρόμος Λιβεροπούλης—Μαγχεστρίας».

Διὰ τί πίνουμεν; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὁ ἐλβετὸς καθηγητὴς Μπουνζε δίδει τὴν ἐπομένην εὐτράπελον μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον ἀλλὰ κατὰ ὁρθὸν ὁρθὴν ἀπάντησιν: «Ἡ αἰτία δι' ἣν συνειθίζομε νὰ πίνωμεν οἰνοπνευμανώδη ποτὰ δὲν εἶναι ἡ θλίψις ἢ ἡ δυστυχία μας, ἀλλὰ κυρίως ἡ μανία τῆς ἀπομυήσεως, ὁ πηκτικισμὸς, ὅστις θὰ εἶναι ἀληθὴς κληρονομία τῶν ἡμετέρων προγόνων πιθηκῶν (ἀν πράγματι ἐξ αὐτῶν καταγόμεθα). Τὸ πρῶτον ποτήριον ζύθου τὸ ὁποῖον πίνουμεν βεβαίως δὲν εἶναι ἡδύτερον ἀπὸ τὸ πρῶτον σιγάρων τὸ ὁποῖον καπνίζομεν. Ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι πίνουνσι διότι καὶ οἱ ἄλλοι πίνουνσιν· καὶ ἀφοῦ ἅπασι συνειθίσωμεν νὰ πίνωμεν, φυσικὰ δὲν λείπουσι ποτὲ λόγοι διὰ νὰ ἐξακολουθήσωμεν. Ἐκ τούτου ἰδοὺ οἱ συνειθέστεροι καὶ κυριώτεροι: Πίνουμεν ὅταν πεινώμεν διὰ νὰ ἀπαμβλύνωμεν τὴν πείναν, ἀλλὰ πίνουμεν καὶ ὅταν ἔχωμεν χορτάσει διὰ νὰ κάμωμεν ὄρεξιν· πίνουμεν ὅταν εἶναι ψυχρὸς διὰ νὰ θερμανθῶμεν, ἀλλὰ πίνουμεν καὶ ὅταν ἡ θερμοκρασία εἶναι μεγάλη διὰ νὰ ὁρσιυθῶμεν. Πίνουμεν ὅταν νυστάζωμεν διὰ νὰ «ξενυστάζωμεν» ἀλλὰ πίνουμεν καὶ ὅταν ἔχωμεν ἀϋπνίαν (τὸ ψυλλιάτικο) διὰ νὰ κοιμηθῶμεν· πίνουμεν ὅταν εἴμεθα μελαγχολικοί, ἀλλὰ πίνουμεν καὶ ὅταν ἔχομεν χαράν· πίνουμεν εἰς τὴν βάπτισιν ἀλλὰ πίνουμεν καὶ εἰς τὴν κηδείαν πίνουμεν, πίνουμεν... Διὰ τὸ λοιπὸν νὰ μὴ πίνωμεν καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι θὰ λησμονήσωμεν τὴν θλίψιν καὶ τὴν δυστυχίαν;»

ΠΟΙΚΙΛΑ

ΚΡΗΤΗ

Διωρίσθησαν ἐν Χανίοις ὁ κ. Ι. Καλιτσούνάκης καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν ἐν τῷ Ἑλλήν. σχολείῳ, καὶ ὁ κ. Γ. Τσεπετάκης διδάσκαλος τῆς Καλλιγραφίας καὶ Ἱχθυογραφίας ἐν τῷ Γυμνασίῳ, Ἑλλήν. σχολείῳ καὶ Ἀν. Παρθενγωγείῳ.

Προσέτι διωρίσθησαν: ὁ κ. Ν. Πιμπλάκης πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος εἰς τὴν κενὴν θέσιν τοῦ Νομ. Ἐπιθεωρητοῦ Χανίων καὶ Σφακίων, καὶ ὁ κ. ὁ κ. Ν. Πέμπελης πρωτοβάθμιος δημοδιδάσκαλος Νομ. Ἐπιθεωρητῆς Ρεθύμνης ἀντὶ τοῦ κ. Γ. Στεφανᾶκη μετατεθέντος ὡς καθηγητοῦ εἰς τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Ἀγ. Τριάδος. Ὁ κ. Παν. Κολιόπου-

λος καθηγητὴς τῶν Μαθηματικῶν ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλεῖῳ ἀντὶ τοῦ κ. Κ. Μουτούση μὴ ἀποδεξαμένου τὸν διορισμὸν του. Ὁ κ. Β. Μπαλαμπάνης διδάσκαλος τῆς Ἑκκλ. Μουσικῆς ἐν τῷ Διδασκαλεῖῳ Ἡρακλείου, εἰς δὲ τὸν κ. Ε. Μπαμιέρον ἀνετέθη ἡ διδασκαλία τῆς Ἱχθυογραφίας καὶ Ὡδικῆς ἐν τῷ Γυμνασίῳ Ἡρακλείου.

Διωρίσθησαν καθηγηταὶ ἑλλ. Σχολείων: ὁ κ. Στ. Γιαούζης ἐν Σκοινῇ Κυθωνίας, ὁ κ. Λ. Γαλανάκης ἐν Καστελλίῳ Πεδιάδος, καὶ ὁ κ. Ι. Ἰωαννίδης ἐν Πόμπητῃ Καινουρίου. Ἑλληνοδιδάσκαλοι δέ: ὁ κ. Ἑμμ. Μαγρίπλῆς ἐν Βάμῳ Ἀποκορύου, ὁ κ. Δ. Κυριακὸς ἐν Καστελλίῳ Μυλοποτάμου, ὁ κ. Γ. Παπαϊωάννου ἐν Ἐπινῶ Βιάννῳ, ὁ κ. Στ. Μαρκουλάκης ἐν Λιμένι Σιτειάς, ὁ κ. Ἑμμ. Σήφης ἐν Ἱερ. ἀπέτρα, ὁ κ. Ἑμμ. Μηλιαρᾶς ἐν Τζερμιᾷδῳ Λασιθίου.

Μετατέθη ἐκ τοῦ Ἑλλ. Σχολείου Χανίων εἰς τὸ Ἀν. Παρθενγωγεῖον ὁ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν κ. Α. Ξυλινάκης, προσεκλήθησαν δὲ καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Γυμνασίου κ. κ. Π. Βαλάκης καὶ Π. Ζολινδάκης ν' ἀναλάβωσι μαθήματα ἐν τῷ Ἑλλ. Σχολείῳ ἐπὶ τῷ νομίμῳ ἐπιμισθίῳ, πρὸς δὲ ὁ Γυμνασιάρχης κ. Ν. Παλιεράκης καὶ οἱ καθηγηταὶ κ. κ. Κ. Χελιουδάκης, Ἀ. Γαλανάκης, Κ. Παπαδάκης, Γ. Περρομπόνης καὶ Κ. Περιστερίδης καὶ ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἑλλ. Σχολείου κ. Δ. Παπαδάκης ἵνα ἀναλάβωσι μαθήματα ἐν τῷ Ἀν. Παρθενγωγείῳ ὡσαύτως ἐπὶ ἐπιμισθίῳ. Ἐν Ρεθύμνῃ προσεκλήθησαν ν' ἀναλάβωσι μαθήματα ἐν τῷ Παρθενγωγείῳ οἱ τοῦ Ἡμιγυμνασίου καθηγηταὶ κ. κ. Ε. Γενεράλης, Μιχ. Πρεβελάκης, Ἀνθ. Δελεδάκης καὶ Ι. Βογιατζάκης ἐπὶ τῷ νομίμῳ ἐπιμισθίῳ.

Ἐν Ἡρακλείῳ δὲ εἰς μὲν τὸ Παρθενγωγεῖον προσεκλήθησαν οἱ κ. κ. Στ. Γεωργίου, Β. Μαρκάκης καὶ Ι. Κόρπης, εἰς δὲ τὸ Ἑλλ. Σχολεῖον οἱ κ. κ. Ι. Περγιδάκης, Ι. Κονταράκης, Ἑμμ. Παντελάκης καὶ Στ. Καταλαγαριανός, καὶ εἰς τὸ Διδασκαλεῖον οἱ κ. κ. Ν. Νυστεράκης, Στ. Γεωργίου καὶ Β. Μαρκάκης ἐπὶ τῷ νομίμῳ ἐπιμισθίῳ.

Οἱ μαθηταὶ τῆς Δ' τάξεως τοῦ Γυμνασίου Χανίων ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν τοῦ καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν κ. Κ. Παπαδάκη ἐξέδραμον τῇ 3ῃ Ὀκτωβρίου μέχρις Ἀγ. Βαρβάρας τῶν Μουρνιῶν· κύριος σκοπὸς τῆς ἐκδρομῆς ταύτης ἦτο ν' ἀσκηθῶσιν οἱ μαθηταὶ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ γραφομέτρου καὶ εἰς τὴν καταμέτρσιν εὐθειῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ διὰ τοῦτο ἐννοσχολήθησαν εἰς τὴν σχεδιαγράφσιν τῆς ὁδοῦ ἀπὸ Χανίων εἰς Μοιρνιές. Ἐκ τῶν μετρηθεισῶν γωνιῶν καὶ πλευρῶν τῆς ὁδοῦ κατεσκεύασαν ἐπιστρέψαντες τὸν χάρτην τῆς ὁδοῦ ἄλλοι μὲν εἰς κλίμακα 1)10000 καὶ ἄλλοι εἰς κλίμακα 1)5000.

ΕΛΛΑΣ

Τὰ μαθήματα τοῦ Πανεπιστημίου ἤρχισαν ἀπὸ τῆς 4 Ὀκτωβρίου τοῦ Πρωτάνευς αὐτοῦ κ. Σακελλαροπούλου ἀποτείναντος ἐπισήμως παραινετικὸν λόγον εἰς πάντας μὲν ἀλλὰ καὶ ἰδίᾳ εἰς τοὺς πρώτῃν φορὰν ἐγγραφομένους εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, εἰς οὓς καὶ διενεμήθησαν τότε τὰ πανεπιστημιακὰ εἰσιτήριά των.

Φοιτῆσαι ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ νέοι μὲν ἐγράφησαν μέχρι τῆς 8 Ὀκτωβρίου 425, ἀνενώσαν δὲ τὴν ἐγγραφὴν των 1100. Εἶναι ἀμφίβολον ἂν θὰ δοθῇ παράτασις τῶν ἐγγραφῶν. Συνεστῆθη ἐπιτροπὴ ἐκ Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου ἵνα μελετήσῃ τὴν γνώμην τοῦ Πρωτάνευς, γενομένην κατ' ἀρχὴν δεκτὴν, περὶ ἐκδόσεως ἐτησίως ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου Ἐπετηριδος ἐν ἣ νὰ περιέχωνται ἐκτὸς τοῦ εἰσιτηρίου λόγου τοῦ Πρωτάνευς καὶ ἐπιστημονικαὶ μελέται τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ὡς πρὸ πολλοῦ γίνεται ἐν Εὐρωπαϊκοῖς Πανεπιστημίοις.

Ἐν τῇ Ἑμπορικῇ Σχολῇ Πατρῶν διορίσθη διὰ τοῦ ἀπὸ 8 Ὀκτωβρίου Β. Διατάγματος τὸ προσωπικὸν τῶν καθηγητῶν (7 τῶν ἀριθμῶν). Διευθυντὴς αὐτῆς διορίσθη ὁ κ. Ἡλ. Ἡσαΐας.

Τῆς Ἀδερῶφείου Γεωργικῆς Σχολῆς Λαρίσσης, ἥτις μέλλει νὰ ἰδρυθῇ διὰ τοῦ ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου δραχμῶν κληροδοτήματος τοῦ δοιδίου ἐθνικοῦ εὐεργέτου Γ. Ἀδερῶφ, τὰ σχεδιογραφήματα καὶ τὰ κανονιστικὰ Διατάγματα παρεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ Ὑπ. τῶν Ἐσωτερικῶν· ἀλλ' ἐπειδὴ μέχρι τοῦδε ἡμῖς μόνον ἑκατομμύριον δραχμῶν κατετέθη εἰς τὴν Ἑθν. Τράπεζαν εἰσπραχθὲν ἐκ τῶν ἐκπομπθέντων ἐν Αἰγύπτῳ κτημάτων τοῦ Ἀδερῶφ, ὑπολογίζεται ὅτι ἡ σχολὴ θ' ἀρξῇ τῶν ἐργασιῶν τῆς κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1902.

Τὸ κληροδοτήμα τοῦ Ἀριστάρχου βῆν ὅπερ ἡμφισβητεῖτο ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ἐπεδικάσθη ὑπὸ τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων εἰς τὸ Ὡδεῖον Ἀθηνῶν. Τὸ κληροδοτήμα ἀνέρχεται εἰς 250 χιλ. φράγκα.

Ὁ ἐν Ὁδονδῶ ἐθνικὸς εὐεργέτης Γρηγ. Μαρσάλης διὰ τοῦ ἐν Ἀθῆναις παρεπιδημοῦντος ἀντιπροσώπου του κ. Λ. Χατζηκώστα ἐδήλωσεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβερνήσιν ὅτι ἀναλαμβάνει ἰδίαις δαπάναις τὴν ἰδρύσιν Μεγάρου τῶν Καλῶν Τεχνῶν ἡ ἐξευρισκόμενου ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ καταλλήλου γηπέδου.

Ἐκ Βιέννης προσκλήθεις ἦλθεν εἰς Ἀθήνας ὁ διδάσκαλος γλύπτῆς Στούρν πρός συγκόλλησιν τοῦ Ἑρμοῦ, τοῦ ἀνευρεθέντος πρό τινος χρόνου καλλιστου ἀγάλματος ἐν τῇ παρὰ τὰ Ἀντικύθηρα θαλάσῃ.

Μοῖρα Ἑλληνικοῦ στόλου ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ μοιράρχου κ. Κ. Ζώτου ἐπισκέπτεται ταύτας τὰς ἡμέρας τὰ παράλια τοῦ Ἁγίου Ὀρους. Κατὰ τὰ ἐκείθεν τηλεγραφήματα οἱ Ἕλληνες μοναχοὶ ὑποδέχονται τοὺς Ἕλληνας ναυτικούς μετ' ἀπεριγράπτου χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ. Μετὰ τὸ Ἅγιον Ὅρος ἡ Μοῖρα θά ἐπισκεφθῇ τοὺς λιμένας τῆς Μυτιλήνης Σμύρνης καὶ Σάμου, ἀλλὰ πρό τούτου ὤρισθη νὰ μεταβῇ ἐπὶ τοῦ «Εὐρώτα» ὁ μοιραρχος μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του καὶ τῶν Κυβερνητῶν τῶν πλοίων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἵνα χαιρετίσῃ τὸν Σουλτάνον κατὰ τὴν ὑπὸ τούτου ἐκδιδωμένην ἐπιθυμίαν.

Ἐν τῇ Β. Σχολῇ τῶν Δοκίμων διὰ Βασιλικοῦ Διατάγματος (1 Ὀκτωβρ.) ὤρισθησαν τρεῖς νέαι ἑδραὶ καθηγητῶν διὰ τὰ μαθήματα τοῦ ἑξαριθμοῦ καὶ τοῦ χειρισμοῦ τῶν πλοίων, τοῦ ναυτικοῦ ὀνοματολογίου καὶ τῆς ἰστιοποιίας.

Εἰς τὸ Διεθνὲς Ναυτικὸν Συνέδριον τὸ ὁποῖον θά συνέλθῃ τὸν προσεχῆ Νοέμβριον εἰς τὸ Δέρστεφ τῆς Γερμανίας προσεκλήθη νὰ συμμετάσχῃ καὶ ἡ Ἑλλάς.

Γ Α Δ Δ Ι Α

Αἰὰ τῶν Διδασκαλείων τὴν ἰδρύσιν καὶ τὴν συντήρησιν δαπανῶσιν ἐν Γαλλίᾳ ποσὰ ἀξιοσέβαστα· οὕτω π. χ. τὸ Διδασκαλεῖον τοῦ νομοῦ Ardeche στοιχίζει: α') διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ οἰκοπέδου, τὴν ἀνοικοδόμησιν, καὶ τὰ ἐπιπλὰ 400,000 φράγκα, ὧν δ' ἐτήσιος τόκος πρὸς 300 εἶναι 12000 φρ. β') διὰ τὴν μισθοδοσίαν τοῦ προσωπικοῦ ἐτησίως 20590 φρ. γ') διὰ τὴν διατροφήν καὶ διατήρησιν ἐκάστου μαθητοῦ ἐτησίως 506 φρ. δ') διὰ τὴν συντήρησιν τῶν οἰκοδομῶν, τῶν ἐπιπλῶν, κ.τ.λ. καὶ διὰ τὴν ἀγορὰν ὀργάνων 2000 φρ. ἐτησίως. Εἰς τὸν τρόπον ὥστε ἕκαστος μαθητὴς στοιχίζει ἐτησίως 1370 φρ., καὶ τὸ ὅλον 4110 φρ. διὰ τὰ 3 ἔτη τῆς ἐν τῷ Διδασκαλείῳ διαμονῆς του.

Β Ε Λ Γ Ι Ο Ν

Εἰς τὸ Διδασκαλικὸν συνέδριον τοῦ 1901 ὅπερ συνήλθεν εἰς Mons ἐλήφθησαν ἐνδιαφέρονται ἀπο-

φάσεις ἐξ ὧν αἱ κυριώτεραι εἶναι αἱ ἐξῆς:

Νὰ συσταθῇ Πειθαρχικὰ Συμβούλια ἵνα δι' αὐτῶν προστατεύωνται οἱ δημοδιδασκαλοὶ κατὰ τῆς αὐθαιρεσίας ἐν τῇ ἐπιβολῇ τῶν προστίμων καὶ τῶν ποινῶν.

Νὰ προμηθεύῃ τὸ δημόσιον εἰς τοὺς ἀπόρους μαθητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων τὴν τροφήν καὶ τὰ ἐνδύματα.

Νὰ ἰδρυθῇ «Συμβούλιον τελειοποιήσεως» τῆς Παιδείας, ἀνάλογον πρὸς τὰ ἀλλαχοῦ ὑπάρχοντα Ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Συμβούλια· ν' ἀποτελῇται δὲ τοῦτο ἐκ 5 Ἐπιθεωρητῶν, 3 καθηγητῶν Διδασκαλείων καὶ 5 διδασκάλων ἢ διδασκαλισσῶν ἐν ἐνεργείᾳ· ἡ διάρκεια τῆς ἐντολῆς ἐκάστου μέλους νὰ εἶναι ἐξαετῆς χωρὶς νὰ δύναται ν' ἀνανεωθῇ.

Ἀλλὰ καὶ ἐν Βρυξέλλαις συνήλθεν ἕτερον Συνέδριον καὶ συνδιδασκείθη περὶ τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως· κατ' αὐτὸ παρατηρήθη τάσις πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ χρόνου, ὅστις πρέπει νὰ διατίθεται πρὸς σπουδὴν τῶν νεκρῶν γλωσσῶν· γενικῶς ἐπικρατοῦσα γνώμη ἦτο ὅτι 4 ἔτη ἀρκοῦσι διὰ τὴν Λατινικὴν καὶ 3 διὰ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

Η Ν Ω Μ Ε Ν Α Ι Π Ο Λ Ι Τ Ε Ι Α Ι

Εἰς τὰς Συρακούδας τῆς Ἀμερικῆς ἐτέθη ἐσχάτως εἰς ἑφαρμογὴν νέον ἐκπαιδευτικὸν σύστημα· ἡ αὐτονομία τῶν σχολείων. Κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἕκαστον σχολεῖον θεωρεῖται ὡς μία Πολιτεία ἐν ἣ πολιταὶ εἶναι οἱ μαθηταὶ οἵτινες ἐκλέγουσιν ἓνα δήμαρχον, δημοτ. συμβούλους, δικαστὰς, ἀκόμῃ δὲ καὶ ἀστυνόμους. Ὁ διευθυντὴς τοῦ σχολείου καὶ οἱ διδάσκαλοι δὲν φροντίζουν περὶ τῆς εὐταξίας καὶ τῆς πειθαρχίας, διότι περὶ ταῦτα ἀσχολοῦνται αἱ ἐκλεχθεῖσαι ἀρχαὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

Οἱ δημοτικοὶ Σύμβουλοι συνεδριάζουσιν ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος, οἱ δὲ δικασταὶ δὲς· οὗτοι κρίνουσι τοὺς ὑποπίπτοντας εἰς ἀπειθείαν, βλασφημίαν, διαπληκτισμούς κ.τ.λ. καὶ ἐπιβάλλουσιν ὡς ποινὰς τὴν ἐπίπληξιν, τὴν παρὰ τοῖχον ἢ δένδρον ὀρθοστάσιαν, τὴν κράτησιν, καὶ τὴν ἀπομόνωσιν. Οἱ διδάσκαλοι μόνον ὡς μάρτυρες δύνανται νὰ παρουσιασθῶσιν, οὐδὲ λαμβάνουσι μέρος εἰς τὰς ἀποφάσεις, τῶν ὁποίων τὴν ἐκτέλεσιν ἀναλαμβάνουσιν ἀποκλειστικῶς οἱ ἀστυνόμοι. Ὁ δὲ Σύμβουλος, ὅστις ἠθελε καταδικασθῇ δὲς τὸ πολὺ, καθαιρεῖται τοῦ ἀξιώματος.

Ὡς ἰσχυρίζονται οἱ Συρακούσιοι, τὸ σύστημα τοῦτο παρέχει ἀποτελέσματα ἐκπληκτικῆς ἐπιτυχίας, δι' ὅπερ καὶ μένουσιν ἐνθουσιασμένοι ἐξ αὐτοῦ.

Γίνεται γνωστὸν εἰς τοὺς κ. Συνδρομητὰς ἐκ τῶν ἄλλων νομῶν ὅτι ἀντιπρόσωποι τῆς «Προόδου», εἰς οὓς παρακαλοῦνται καταβάλλοντες τὰς συνδρομὰς τῶν νὰ λαμβάνωσι τὰς σχετικὰς ἀποδείξεις, συγγάνουσιν ἐν Ρεθύμνῃ μὲν ὁ κ. Μιχ. Πρεβεζάνης καθηγητὴς, ἐν Ἡρακλείῳ δὲ ὁ κ. Ν. Πετρίδης διευθυντὴς Δ. Σχολείου, καὶ ἐν Νεαπόλει ὁ κ. Ι. Κατζίδάκης διευθυντὴς Δ. Σχολείου.

Οἱ μεταβάλλοντες τόπον διαμονῆς κ. κ. συνδρομηταί, παρακαλοῦνται νὰ γνωρίζωσι τοῦτο ἐγκαίρως τῇ Διευθύνει τῆς «Προόδου», ὅπως λαμβάνωσιν ἀνελλιπῶς αὐτήν.